

מאוצרות הפרשה

ועשו לי מקדש (כהח) מקדש העתיד אמרו חז"ל שירד כמקדש

של אש מן השמים, מאידך נאמר על הפסוק במגילת איכה "טבעו בארץ שעריה" שיערי המקדש השני נגנזו בארץ. והקושיה העולה היא, כיון שהובטח לנו שירד המקדש מן השמים, לשם מה נגנזו השערים? אלא, מאחר שנצטוו ישראל "ועשו לי מקדש", הרי אם ירד המקדש בשלמותו וכתבניתו יהיה זה לבזיון ולכלימה עבורם, שלא אפשר להם לקיים מצותם. לכך סיבבה ההשגחה שיגנזו השערים, וכשירד המקדש מן השמים יעמידו בו זקני ישראל את השערים, והלא דין הוא שהמעמיד דלתות הבית כאילו בנאו (ב"ב נג). זהו שאומרים בתפילת שלשת הרגלים, "והראנו בבנינו" – היינו, הבנין המשוכלל שירד מלמעלה, "ושמחנו בתקונו" – כלומר, בתקון המקדש והשלמתו על ידי העמדת השערים, אשר זה ישמחנו בקיום המצוה. (בשם רבי יהושע ליב דסקין, הובא בפנינים משולחן גבוה)

מבית ומחוץ תצפנו (כה, יא) הרמב"ם בפרקי ההצלחה כתב "ודע כי משכן לבך הוא הארון הגנוזים בו לוחות העדות וכמו כן התורה גנוזה בלבך כתובה על לוח לבך, הלא תראה אומרו יתעלה "עם תורתי בלבם" (ישעיה נא, ז). משל זה שכתב הרמב"ם: "משכן לבך הוא הארון" כבר המשילוהו חז"ל (יומא ע"ב): "מבית ומחוץ תצפנו, אמר רבא כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם" דימו את לב האדם העוסק בתורה לארון הברית שבו מונחת התורה אשר ציוה בו הכתוב שיהא תוכו כברו, לא רק מצופה זהב מבחוץ, אלא אף מבפנים.

דוגמא ל"עם תורתי בלבם". ראש ישיבת מיר הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל נכנס פעם להיכל הישיבה והבחין בשנים מן הבחורים שעסקו באותה עת בשיחת חולין וכשהבחינו שהוא עומד לחלוף על פניהם תיכף החלו מתנדנדים נוכח הסטנדרים ובהגיעו סמוך ונראה ממש למקום מושבם החלו מנגנים: תנו רבנן אי, אי, תנו רבנן... רבי נחום סר אליהם ולחש באזניהם... אי, אי, אבל בכל מסכת נדרים אין ולו פעם אחת "תנו רבנן". סיפרו זאת להגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א ונהנה מהסיפור... הוא עצם את עיניו וכמו העביר את כל מסכת נדרים מול עיניו, לפתע ננער ולחש, אמנם כן אין תנו רבנן בנדרים, אבל יש "דתנו רבנן" (בדף נז). "מאן תנא להא דתנו רבנן נדר לחמישה בני אדם והותר לאחד מהם הותרו כולן". סיפרו עובדה זו בהתפעלות עצומה לראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל הגיב ראש הישיבה ואמר: "מה אתם מתפעלים והלא זו המכולת שלו" וביאר דבריו: האם מישוהו מאתנו מתפעל מבעל מכולת המוכר את כל תכולת חנותו, היכן מונח כל מוצר ומה מחירו המדויק, בודאי שלא, וכל זאת למה, כי הוא חי את המכולת שלו, זה החיים שלו. אצל ר' חיים הגמרא והמפרשים הוא המכולת שלו. ("ישורון", הובא ב"לדת עליון")

ואת המשכן תעשה עשר יריעת שש משזר (כו, א)

זהב רב מאד היה במשכן – הארון מצופה זהב טהור מבית ומחוץ, הכפורת והכרוכים היו עשויים זהב, השולחן מצופה זהב, קערותיו וכפותיו וקשותיו ומנקיותיו – זהב טהור. אף המנורה על כפתוריה ופרחיה עשויה זהב טהור. אך מעל לכל הזהב הזה הונחו יריעות – כסויי בד ועורות, כך שלעומד מחוץ למשכן לא נראה הזהב, לא נראה הפאר כלל. ללמדנו יסוד גדול: גם אם יש לך זהב ועושר עצום-אל תציג אותו לראוה, בפרהסיא. תהנה ממנו, אבל בשקט. בהחלט אין צורך להוציא לכולם את העינים... (ומתוק האור)

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

במדרש רבה כאן הביא: ויקחו לי תרומה הדא הוא דכתיב לך ה' הגדולה. ומבואר רבי יונתן איבשיץ ד"ז הנה עם ישראל התקדש לקב"ה ע"י נתינת התרומה, ויש להקשות הא עם ישראל הוא הכלה, וכלה מקבלת, לא נותנת. וי"ל שהרי קיי"ל כי אדם חשוב שאני, היינו נתינה לאדם חשוב נחשבת כאילו היא קיבלה וכמבואר בהרבה מקומות בש"ס. וזה כוונת המדרש ויקחו לי תרומה ויתקדשו לי, ואיך, הרי הכלה מקבלת ולא נותנת? וי"ל לך ה' הגדולה – היינו שאף שהכלה היא הנותנת, היא מתקדשת בזה בגלל חשיבות המקבל שהוא הקב"ה.

שם. ויקחו לי תרומה – לי לשמי (רש"י)

המילים "ויקחו לי תרומה" עולות בגימטריא לשמונה מאות עשרים ואחת, וגם המילים "שפע ברכה והצלחה" בגימטריא שמונה מאות עשרים ואחת. ואפשר לראות רמז בדבר, שתרומה, דהינו שאדם נותן מעצמו, כגון צדקה או תרומה ליישובת וכוללים, או לכל ענין המחזק את למוד התורה ושמירת המצוות – היא המביאה שפע ברכה והצלחה לאדם. (לאור הנר)

ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועיזים (כה, ד)

יש להקשות מדוע לא נכתב כאן ועורות עיזים כמו שנכתב עורות אלים מאדמים ועורות תחשים. וי"ל דהנה מצינו בגמ' ערכין י"א דעיקר שירה בכלי, וא"כ יש להקשות מדוע לא מצינו שתרמו ישראל כלי שיר שישירו בהם בשעת הקרבת הקרבן? וי"ל דשנינו בסוף מסכת קנים שמהבעלי חיים עשו את כלי השיר שבמקדש עיזים, וא"כ י"ל שאלים שהיו זכרים לא היה שייך להקדיש כולו לביהמ"ק דאילו עבדינו הכי לא היה אפשר לעשות מהם כלי שיר, דקיי"ל המקדיש זכר לדמיו הרי הוא קדוש לעולה וכלו קרב למזבח, ולכך הקדישו רק את העור, אבל בעיזים אפשר היה להקדישם בשלמותם ע"ג המזבח, וישתמשו בגופם לצורך הכנת כלי שיר. ולכך לא נאמר בהם עורות עיזים, שכן את כל העיזים הקדישו בשביל הכלי שיר. (הת"ס)

וערת אלים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים (כה, ה)

כתב רש"י: "ועצי שטים ומאין היו להם במדבר, פירש רבי נתנחומא יעקב אבינו צפה ברוח הקודש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים. צ"ב דאמאי הקשה דוקא על עצי שטים מאין היו להם, ולא הקשה כן על שאר הדברים. אכן יעוין להלן (לה, כז) בתרגום יונתן בן עוזיאל שכתב, דענני שמיא הביאו את האבנים הטובות ואת הבשמים לאפוד ולחושן יעו"ש. ולפי"ז מבואר דאלו הדברים הרי היה להם עפ"י הנס, ורק "עצי שטים" צפה יעקב אבינו ברוח קדשו שלא יהיה להם ממקום אחר, לפיכך צוה להם שיקחו ממצרים. ואדרבה לפי"ז יובן הא דכתב רש"י "שצפה יעקב ברוה"ק שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר" וצ"ב דלכאורה שיבנו בני ישראל משכן במדבר, זה היה יכול לדעת בלא רוה"ק דבתורה כתיב שיהיה משכן, ולמאי צריך לרוח הקודש? אכן לפי"ד אתי שפיר, שהיה צופה ברוה"ק דכל הדברים יהיה להם בנס, ורק עצי שטים לא יהיה להם ממקום אחר, לפיכך צוה אותם שיביאו ממצרים.

(מדברי הגרי"ד זצ"ל בן מרן הגרי"ז זצ"ל, הובא בספר שי לתורה)

למטרות שבקדושה – רק כסף קדוש!

דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יָדָבְנוּ לָבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי (כ"ה, ב')

לכאורה עלינו להבין, מדוע קדמה פרשת משפטים לפרשת תרומה? כלום לא היה מתאים יותר לתאר את השתלשלות המאורעות שאירעה בעקבות מעמד הר סיני, לספר על חטא העגל, על הלוחות השניות, על מלאכת המשכן, ולאחר מכן לחזור ולפרט את ההלכות שנאמרו בהר סיני, ובכללן המשפטים שבין אדם לחבירו? ואם בכל זאת הקדימה התורה את פירוט המצוות שנאמרו בסיני לתיאור מלאכת המשכן, מדוע לא הקדימה את כל המצוות כולן?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

מעשה ביהודי באמריקה, שנכנס באחד מימי שישי בצהריים למגרש לממכר מכוניות, ורכש מכונית מפוארת, תוך שהוא משלם את מחירה במזומן – חמישים אלף דולרים. מהחנות יצא אותו יהודי בנסיעה עם הרכב החדש שקנה, אולם שעה קלה לאחר מכן חזר וביקש למכור את הרכב בחזרה, וזאת אפילו בסכום נמוך של עשרת אלפים דולרים בלבד...

מיותר לציין, כי הסיפור נראה לעיני המוכר חשוד מאד, בפרט נוכח העובדה שהאיש לא ניאות לספק כל הסבר. המוכר חשש אפוא כי מדובר ב'תרגיל' כלשהו, אשר נועד להסוות ביצועו של פשע, ולפיכך ביקש מהקונה להמתין מספר רגעים, אותם ניצל בכדי להזעיק את המשטרה, שאכן מיהרה להגיע ועצרה את הקונה למשך ארבעה ימים בחשד למרמה. במהלך אותם ימים נערכו חקירות ודרישות רבות, אולם הן העלו חרס. לא נמצא כל פסול בהתנהלותו של האיש, או במקור כספו. משכך, לא נותרה ברירה כי אם לשחרר את האיש ממעצר תוך התנצלות.

דא עקא, שאותו יהודי לא הסתפק בהתנצלות. הוא תבע את הרשויות על מעצר שוא שכרוך היה בפגיעה בכבודו ובעגמת נפש מרובה, ואף זכה בפיצוי בסך של שלשה מליוני דולרים. לאחר שהתפרסם הסיפור, הודיע האיש כי בכוננות לתרום עשירית מהסכום לשיבות, כאשר חשבון פשוט מוכיח כי מדובר היה בסכום עתק של כשלוש מאות אלף דולרים.

אלא שבדיעבד התברר, כי התהליך כולו היה מתוכנן מראש... הלה שיער שאם יחזיר את הרכב ויבקש למכרו במחיר מגוחך הוא ייחשד ויעצר, הוא ידע כי לא ימצא כל מניע בלתי כשר למעשיו, הוא גם תכנן מלכתחילה לתבוע את הרשויות לפצותו בגין עגמת הנפש, ואכן, התכנית הצליחה מעל ומעבר למשוער...

מעתה, נשאלה שאלה על ידי אותן ישיבות להן ייעד האיש את כספו, והיא הופנתה אל מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל: "האם מותר לקבל את כספי התרומה מידו של אדם זה, אשר נהג שלא כשורה והרוויח את הכסף שלא ביושר?"

תשובתו של הגר"ש אלישיב היתה חד משמעית: "כספם של אנשים שחיללו שם שמים, אינו יכול לשמש ישיבות ולומדי תורה! זה פשוט לא יתכן!"

ואנו על פי דרכנו למדנו, כי כשמבקשים להרים תרומה למטרות שבקדושה, על הכסף להיות קדוש וטהור בתכלית, בלי נדנדוד של חטא! ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הבית הלי שהיה אומר כך:

פרשת משפטים הוקדמה לפרשת תרומה, משום שבטרם הרימו ישראל את תרומתם למלאכת המשכן – היה עליהם לוודא כי כספם הינו כסף טהור, שאין בו חשש של גזל או כל חטא אחר... רק לאחר שלמדו את הלכות המשא והמתן שבין איש לרעהו, באופן מקיף ויסודי, כמפורט בפרשת משפטים – הם יכולים היו להרים תרומה למלאכת המשכן!

("ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

הנותן מתנה – יקרה, שהשיג בזול – לחברו, האם צריך להודיעו שהיא לא עלתה לו כל-כך יקר?

שאלה: כאשר הלכתי לברית של גיסי רציתי לקנות מתנה בגד יפה לכבוד הברית, בפרט שזה ילד ראשון שלו. בדרך ראיתי חנות בגדים שיש בה הנחה 70% על בגדי תינוקות, בחרתי חליפה יקרה במחיר מחירון של 70 ₪. כאשר המוכר אמר לי שאחרי ההנחה זה בסך הכל 21 ₪, אמרתי לו שא"כ אקח שני בגדים, כל אחד במחיר 21 ₪ במקום 70 ₪. המוכר ארז את זה בקופסה נאה שמודפס עליה שם המותג, וצרפתי דף ברכה ונתתי לגיסי. גיסי פתח את המתנה לאחר הברית וראה את המחיר שהמוכר שכח להוריד מהתווית והתרגש מאוד והתקשר להודות לי על המתנה הכפולה היקרה שקניתי לו, ואני בלעתי את הלשון, שכן באמת המתנה לא עלתה לי כמו שהוא חושב, אלא קניתי אותה בהרבה יותר זול. האם עלי להודיע לו שהשגתי את זה במחיר מציאה כדי לא לגנוב את דעתו, או שמא הוא מטעה את עצמו ואילו אני לא אמרתי לו בכלל כמה זה עולה, ולמה לקלקל את ההתרגשות שלו.

תשובה: הגמרא בחולין (צ"ד ע"ב) אומרת שרבה ורב ספרא יצאו מן העיר ופגשו את מר זוטרא בנו של רב נחמן שהגיע לעיר, ואמר להם מר זוטרא שלא היו צריכים כ"כ לטרורח לצאת לכבודו, כי סבר שיצאו במיוחד לקראתו. אמר לו רב ספרא שבאמת הלכו לדרכם, ובוודאי אם היו יודעים שבא היו יוצאים לקראתו יותר. אמר לו רבא, למה היית צריך להודיע לו לקלקל את התרגשותו, הרי אנחנו לא הטעינו אותו אלא הוא מטעה את עצמו. ולפי"ז יש לדון גם כאן שלא יודיע לו כמה עלה באמת.

אך האמת נראה שבמעשה שלנו הדבר שונה, שכיון שיש תווית מחיר על הבגד נחשב כאילו הטעה אותו מדעת, לכן יודיע לו שמן השמים זימנו לו מציאה כפי הראוי לתת לו מתנה יקרה במחיר מוזל. (משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית)

חידה שבועית

יֵשׁ לִי לַחֲמֵשׁ אֵפֶס אֲנִי לֹא מְדַמְתִּי, אֲנִי יוֹלֵה לֵלְכֶת, אֵפֶס אֵין לִי רֵאָלִים,
וְאֵין עֵס רִיחַ לֹא נֵאָס. אֵפֶס בְּדַלֵּל אַחֲרִים, מִי אֲנִי?

תשובה לחידה פר"ש: לבנת הספיר. תשובה לחידה: מחיר הבקבוק 20 אגורות. מחיר המשקה 30 אגורות. בקבוק + משקה = 50 אגורות. 60-30=30 אגורות. 30 אגורות: שמוליק הופמן נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות שבת להולדת הבן הנכד
מרכז העיר: משפחות פיישר – כהן קובלסקי להולדת הבן הנכד
משפחת טיטלבוים - לנישואי הבת
משפחת חרוז לנישואי הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com